

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Елена Шипковенска, д.м.

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен “Доктор” на тема „Детска смъртност в България – здравно-политически и културно-исторически аспекти”

Автор: Надежда Божидарова Михайлова – Георгиева

Ръководител: Проф. д-р Клара Докова д.м.

На основание Заповед Р-109/29.01.2024 г. на Ректора на МУ – Варна, съм определена за член на Научно жури по процедура за защита на дисертационен труд на тема " Детска смъртност в България – здравно-политически и културно-исторически аспекти " на Надежда Божидарова Михайлова – Георгиева, докторант в самостоятелна форма на обучение в докторска програма „Управление на общественото здраве“, професионално направление 7.4 Обществено здраве.

Кандидатката е представила всички необходими документи за конкурса, предвидени в Закона за развитие на академичния състав и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в МУ- Варна.

1. Данни за дисертационния труд

Представеният труд е разработен на 155 страници, включващи текст, 10 таблици и 19 графични изображения и 6 приложения. Библиографският списък към него включва 218 източници, от които 79 на кирилица и 139 на латиница.

Съдържанието е изложено в класически вариант: въведение, литературен обзор, цел и задачи, постановка и методи, резултати и обсъждане, заключение, изводи.

2. Актуалност на дисертационния труд

През последните десетилетия Европейската общност търси методи и средства за преодоляване на здравните неравенства и подобряване на популационното здраве в целия регион. Динамиката в показателите за смъртността, в това число и на детската смъртност са главни критерии за естеството и тежестта на здравните проблеми във всяка страна. За това познаването на тенденциите в детската смъртност по региони и провеждането на политика за предотвратяване на смъртността чрез здравна

грамотност и обществено-здравни интервенции върху семействата/майките за подготовка за раждане и отглеждане на дете в ранна възраст е нов подход за преодоляване на здравните и социални неравенства в Европейския континент.

Това ми дава основание да определя избора на темата като удачен и самата тема като актуална, не само с оглед състоянието на нашето здравеопазване, но и в световен мащаб.

3. Информираност по проблема

Направеният от Надежда Михайлова–Георгиева синтез на литературните източници показва задълбочено познаване на проблема, добра професионална и терминологична компетентност.

4 . Оценка на целта, задачите и на методичния подход

Целта, задачите и хипотезите формулирани в дисертационната разработка са конкретни и обосновани. Избраната методика позволява успешно постигане на поставената цел и адекватно решаване на задачите.

Изследването е осъществено чрез прилагането на социологичен и аналитични методи на класическата статистика.

Проучването е комплексно:

Първият етап включва теоретико-историческо проучване на смъртността на децата във връзка с развитие на концепция за детето през Античността, Средновековието, Ренесанса и Новото време.

Вторият етап проследява тенденциите в детската смъртност – обща и възрастово-специфична за България и за избрани европейски страни за периода 1950-2020 г.

Третият етап оценява готовността на майките за раждане и грижи за детето в периода 0 - 1 година.

Четвъртият етап представя културалната специфика в пренаталното поведение на майки от ромския етнос и грижата им за децата в ранна детска възраст.

5. Оценка на резултатите

Приложените аналитични методи, позволяват на авторката да проследи практиките за снижение на показателите за детска смъртност: обща и възрастово-специфична в България и в останалите Европейски страни. В дисертационния труд задълбочено са проучени и обсъдени следните въпроси:

- тенденции в специфичните повъзrastови показатели - неонатална (ранна и късна), перинатална, постнеонатална детска смъртност и връзката им със социални, демографски и здравно-организационни условия;
- междурегионални различия в показателите за ДС в Р.България;

- ролята на различните звена от здравната система в подготовка на майките за осигуряване на пълноценна грижа за децата;
- образователни, етнически и културални различия в информираността и поведението на майките.

Важни са резултатите от проучването, идентифициращи два ключови периода за Р. България: период на интензивен спад на показателите за ДС /от 1950 до началото на 1970/ и периода на задържане и леко увеличение на общата ДС от 1990 до 2000 г. Подчертано е значението на факторите, които имат основна роля за намаляване на ДС у нас през периодът на интензивен спад на смъртността. Най-значимите от тях са: създаване на законодателна рамка за социална защита на майчинството и детството и изграждане на национална здравна система от централизиран тип с приоритет грижа за майките и децата.

Извлечена е нова, интересна информация доказваща, че в проблемния кръг "Детерминанти на детската смъртност", важно място заемат неравенствата /по местоживееене – село-град, по образователно ниво на майката, по социално-икономически статус на семействата и др./ Посочени са приоритетни популационни групи и обосновани здравни интервенции за преодоляване на дефицитите в дейността, структурите или процесите в здравната система. В контекста на движението в Европейските страни за ново обществено здравеопазване за първи път са проучени тенденциите и различията в общата и повъзрастова детска смъртност в шестте региона на България за 20-годишен период и е установено ранжирането на регионите по всеки показател на ДС спрямо трайните неравенства: център (столица) – периферия. Извеждат се насоки с практическо приложение в здравеопазването за намаляване на ДС. Съгласна със справката за *приносите* на дисертационния труд, представени от Надежда Михайлова.

Текстът е илюстриран с подходящо разработени статистически таблици и графични изображения, които са високо информативни.

Авторефератът към дисертационния труд отразява правилно структурата на дисертационния труд и съдържа в себе си най-съществените резултати и изводи от проучването.

Резултатите от проучванията в дисертационния труд са публикувани в 3 излезли от печат публикации.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Осъществено е актуално по значение и оригинално по замисъл проучване, имащо важни познавателни и практико-приложни аспекти. Проблемите свързани с детската смъртност са проучвани многократно, но подходът който прилага Надежда Михайлова е нетрадиционен и иновативен. Нейното виждане за ДС като социокултурен феномен дава възможност да се разкрият някои неизследвани досега проблеми свързани

с историческата демография и междурегионалните различия в общата и повъзrastова детска смъртност у нас. Резултатите съдържат „нови уроци от миналото“ с полезни съвети свързани с необходимостта семействата, респ. майките да синхронизират усилията си за подготовка за раждане и отглеждане на деца в ранна детска възраст, съобразявайки се с бързо променящите се условия в обществото.

Дисертационният труд напълно отговаря на изискванията на качествените и количествени критерии за развитие на академичния състав, посочени в ЗРАСРБ и Правилника на МУ- Варна за придобиване на научната образователна степен "Доктор ". Всичко посочено в становището ми дава основание, убедено да препоръчам на почитаемите членове на Научното жури да гласуват положително за присъждането на научната и образователна степен "Доктор " на Надежда Божидарова Михайлова – Георгиева по научната специалност „Управление на общественото здраве“.

София, 28.04.2024г.

Подпис:

/Проф. д-р Е.Шипковенска, дм/

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679